

До спеціалізованої вченої ради ДФ 26.055.073
Державного торговельно-економічного
університету,
02156, м. Київ, вул. Кіото, 19

ВІДГУК

офіційного опонента

**на дисертаційну роботу Ніжейка Костянтина Аркадійовича
на тему: «Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері», яка представлена
на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні
економічні відносини, галузі знань 29 Міжнародні відносини**

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами науково-дослідних робіт

У сучасному бізнес-середовищі все більшого значення набувають питання взаємовигідного співробітництва між міжнародними компаніями у формі стратегічного альянсу, заснованого на поширенні та гармонізації спільних принципів управління, вигод і витрат, створенні нової цінності для компаній. В ІТ-сфері така співпраця між компаніями є особливо важливою, оскільки спрямована на збереження більшої частки автономії, досягнення нових цілей, розширення клієнтської бази, підвищення якості послуг тощо.

Водночас фундаментальні та швидкі зміни ринкового середовища все частіше ставлять під сумнів існуючі уявлення про роль міжнародних стратегічних альянсів, вимагаючи перегляду теоретичних і практичних концепцій, що характеризують попередні уявлення про їх функціонування. Однією з найбільш значущих змін, що забезпечує контекстний розвиток бізнесу, є його цифрова трансформація, що формує підґрунтя для створення нових інноваційних бізнес-моделей. Посилення ініціативності ІТ-компаній та належний трансфер знань, поєднання кращих практик бізнес-моделювання, інновацій та цифровізації бізнесу слід виокремити як найважливіші вектори розвитку стійких відносин між компаніями в межах стратегічного альянсу в ХХІ ст. Це доводить, що в сучасному бізнес-середовищі компаніям важливо переглянути традиційні системи міжфірмової співпраці та координації відносин, щоб якомога швидше реагувати на мінливі очікування, вимоги та характеристики стратегічних бізнес-партнерів, що і зумовлює вибір теми дисертаційної роботи Ніжейка Костянтина Аркадійовича.

Представлене дослідження є складовою науково-дослідної роботи кафедри світової економіки Державного торговельно-економічного університету. Дисертацію виконано відповідно до наукових напрямів кафедри: «Геопросторова диверсифікація зовнішньої торгівлі України» (номер державної реєстрації 0120U04719), в межах якого дисертантом запропоновано комплексний науково-методичний підхід щодо визначення результативності функціонування міжнародних стратегічних альянсів в країнах світу та обґрунтовано напрями підвищення результативності діяльності українських ІТ-компаній на світовому ринку послуг (довідка № 2175/24 від 04.12.2023 р.); «Цифрова трансформація торговельно-економічної та туристичної систем України» (номер державної реєстрації 0121U112231), де автором розвинуто теоретичні підходи до створення національної інформаційно-комунікативної платформи для консолідації інформації щодо інтелектуальної підтримки прийняття рішень у торговельно-економічній та туристичній системах України, а також удосконалено класифікацію форм цифрової трансформації торговельно-економічної системи України за рахунок виокремлення міжнародних стратегічних альянсів в ІТ сфері як механізму ефективної взаємодії з глобальними технологічними компаніями, що дозволило обґрунтувати систему розвитку міжфірмової кооперації українських ІТ-компаній відповідно до вимог цифрової трансформації XXI ст. (довідка № 676/20 від 02.05.2023 р.).

Зазначене обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи та важливість поставлених у ній завдань, спрямованих на розробку теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо формування та функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері, що має як наукове, так й прикладне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Ознайомлення з дисертаційною роботою Ніжейка К. А. дає підстави стверджувати, що результати, які одержані в процесі наукового дослідження є достовірними та теоретично обґрунтованими, мають високий ступінь вірогідності. Це підтверджується узагальненням та опрацюванням значної кількості сучасних наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених з питань міжнародних економічних відносин, економіки знань та інтелектуалізації з метою вирішення проблем співробітництва суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах цифровізації економік, подальшої імплементації цього наукового доробку у практичну діяльність торговельного співробітництва між країнами.

Мета, об'єкт і предмет дослідження відповідають обраній темі дисертації. Зміст сформульованих наукових задач узгоджений за структурою і логікою, розкриває визначену мету.

Отримані результати досліджень, що розкрито в наукових положеннях, методичних розробках, висновках і рекомендаціях, які наведені в роботі, характеризуються високим рівнем аналітичного обґрунтування. Вони базуються на численних джерелах статистичної інформації міністерств і відомств України та даних аналітичних звітів і матеріалів міжнародних інституцій, а також отриманими автором аналітичними даними. Це дає підстави стверджувати про достовірність та обґрунтованість наданих здобувачем оцінок й отриманих результатів.

Автором кваліфіковано використано наукові методи обґрунтування отриманих результатів, висновків і рекомендацій, зокрема діалектичний та історико-логічний, структурно-функціональний, цільовий, компаративного та статистичного аналізу, інституційний та інформаційний методи, метод математичного моделювання та інші. Ґрунтовно вивчені і критично проаналізовані теоретичні положення провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, що пов'язані із дослідженнями специфіки формування та розвитку міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері.

Поставлені дисертантом завдання розкривають мету дослідження. Структура дисертації логічна, матеріали розділів викладено відповідно до мети і поставлених завдань. Загалом це свідчить про достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження. Висновки відповідають поставленим завданням, відповідним чином відтворюються в оприлюдненому тексті анотації.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Погоджуючись із сформульованими та обґрунтованими в дисертації конкретними положеннями, висновками і рекомендаціями, які визначають наукову новизну отриманих результатів, особливо хочеться відзначити окремі з них, що є найбільш важливими.

Автором запропоновано концептуальний підхід до формування перспективних напрямів функціонування та розвитку міжнародних стратегічних альянсів, а також структуровано ключові фактори їх походження на підставі узагальнення ключових аспектів базових теорій інтернаціоналізації (с. 24-36).

Автором поглиблено зміст поняття «міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері», що, на відміну від існуючих, розглядається як довірчі взаємовигідні відносини між компаніями різними за розміром та сферою діяльності, мета

яких є досягнення власних стратегічних цілей, координація спільних ресурсів та оптимізація трансакційні витрати за рахунок переваг від використання інформаційно-комунікаційних технологій (с. 44). Запропоноване тлумачення поняття дозволяє виділяти і класифікувати міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері серед безлічі міжфірмових партнерств у цифровій економіці (с. 45-47).

Обґрунтовано необхідність формування «паспорта альянсу» з врахуванням базових критеріїв розвитку (національна приналежність, галузь, форма власності, сфера спільних інтересів та ін.) та розробити відповідний механізм діяльності в межах створеного альянсу (с. 48-57) за рахунок удосконалення комплексного науково-методичного підходу до розвитку міжнародних стратегічних альянсів, який базується на використанні критеріального підходу до формування партнерських зав'язків задля виконання короткострокових і низькоризикових завдань бізнесу (які є близькі за профілем і складністю) (с. 58-73).

Автором запропоновано концептуальні засади категоризації альянсів за рахунок ідентифікації специфічної групи «екстремальні міжнародні стратегічні альянси», сутність яких полягає у формуванні стратегічних напрямів співпраці на засадах державно-приватного партнерства у високотехнологічній галузі з використанням знань, інформації, технологій, що створюються у критично важливих для країни сферах, та супроводжуються оновленням чинних організаційно-економічних, техніко-економічних, управлінських й інституційних форм співпраці під впливом впровадження цифрових інновацій (с. 35; 125-129; 149-150; 175-180; додатки М та Н).

Розвинуто науково-методичний підхід до оцінювання результативності функціонування міжгалузевих міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері, що на відміну від існуючих дозволить сформувати учасникам альянсу дорожню карту запровадження Екосистеми таких альянсів для різних секторів української економіки, задля її подальшої капіталізації через інтеграцію з національними та світовими екосистемами, які надають необхідну інформацію (с. 180-184, додатки О та П).

Отримані результати дослідження підтверджують можливість досягнення позитивного ефекту від їх застосування у теорії та практиці формування, функціонування та розвитку міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 13 наукових працях автора, серед яких: 7 статей в наукових фахових виданнях України, 1 розділ в іноземній монографії (у співавторстві), 5 тез доповідей та матеріалів конференцій. Основні результати дисертації достатньою мірою викладено в наукових публікаціях. Можна дійти висновку, що рецензована робота характеризується оригінальністю, самостійністю і науковою новизною, застосуванням автором власних підходів до розв'язання цілої низки питань.

Теоретичне та практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони збагачують економічну науку новими підходами щодо удосконалення теоретико-методичних засад та розроблення науково-практичних аспектів формування та функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері. Наукові результати дослідження застосовуються в освітньому процесі Державного торговельно-економічного університету при викладанні ряду дисциплін, що закріплені за кафедрою світової економіки (довідка № 529/22 від 21.02.2024 р.).

Висновки дисертанта з огляду на розвиток наукових досягнень і практичних напрацювань є цілком обґрунтованими. Рекомендації, запропоновані в роботі, можуть бути використані на рівні підприємства, державних установ та у навчальному процесі. Про прикладний характер дослідження свідчать отримані довідки про практичне використання авторських розробок, а саме:

– в науковій та науково-технічній діяльності Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України (ЦНДІ ОВТ ЗСУ) (Акт про впровадження від 23.06.2023 р.);

– в діяльності ТОВ «ЗДОРОВ'Я 24» (довідка № 06/12 від 06.07.2023 р.);

– в міжнародній діяльності Асоціації «Український національний комітет Міжнародної торгової палати» (ICC Ukraine) (довідка № 0725 від 24.11.2023 р.).

Дисертаційна робота за своїм змістом та формою відповідає встановленим вимогам, профілю спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертації Ніжейка Костянтина Аркадійовича засвідчив їхню повну ідентичність в частині формулювання мети, об'єкту, предмету, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї дисертації, викладені стисло. Анотація не містить інформації, яка була б відсутньою в дисертації. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені відповідно до вимог діючого Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Відсутність порушення академічної доброчесності

З аналізу змісту тексту дисертації вбачається дотримання дисертантом вимог академічної доброчесності. Дисертація Ніжейка К. А. містить посилання на згадані автором у тексті джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право.

У рецензованій дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікацій та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи отримані Ніжейком К. А. результати виконаного ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, слід вказати на такі недоліки і зауваження, що містять дискусійний характер:

1. На нашу думку, робота значно виграла б, якби автор доповнив надане визначення «міжнародних стратегічних альянсів» у контексті їх переваги порівняно з процесами злиття та поглинання в міжнародному бізнесі (с. 44).

2. У дисертаційній роботі здобувач обґрунтовує моделі інтегрованого світового банку даних та інтегрованого світового ринку даних відповідно (с. 175-180, додатки М та Н), але не достатньо аргументованими є цільові групи споживачів в цих моделях.

3. Матеріали дослідження (п. п. 3.1) охоплюють результати аналізу інституційно-правового забезпечення функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері, але доцільним було б також здійснити компаративний аналіз зарубіжного досвіду забезпечення функціонування саме міжгалузевих альянсів в цій сфері.

4. Автором на достатньому рівні розкрито економічні засади міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері та системі охорони здоров'я (с. 165-174). Разом з тим, було б бажано приділити більше уваги у дисертації визначенню специфічних ознак, що притаманні співпраці у даній сфері.

5. Робота містить ряд технічних помилок, наприклад використання назви Організації економічного співробітництва та розвитку або в англійській аббревіатурі (с. 123) чи українській (с. 155), або повна назва українською мовою (с. 79, 169), а також автором використовуються скорочення без надання повної назви (табл. 3.3).

Все вище висловлене не змінює загального позитивного сприйняття виконаного на високому рівні наукового дослідження. Нашу увагу до зазначених питань слід розглядати як доповнення, рекомендації та побажання щодо підвищення якості дослідницької роботи здобувача у майбутньому.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертація Ніжейка Костянтина Аркадійовича на тему «Міжнародні стратегічні альянси в ІТ-сфері» підготовлена на актуальну тему та є завершеним науковим дослідженням. Отримані у процесі дослідження наукові результати мають новизну, теоретичну і практичну цінність. Теоретико-методологічний базис та інформаційна база дослідження, ступінь апробації його результатів свідчать про обґрунтованість і достовірність представлених положень та висновків роботи.

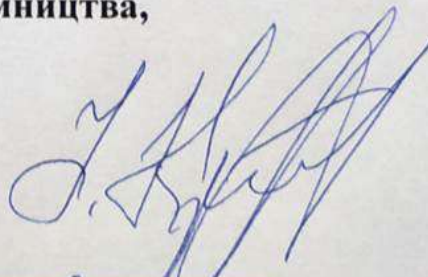
Робота написана відповідно до норм наукового стилю, матеріали дослідження викладено логічно, послідовно та переконливо. Анотація дисертації відображає основні положення дослідження. Кількість публікацій відповідає існуючим вимогам для дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, їх зміст відображає ключові положення та результати дослідження. Матеріал дисертації відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого рівня.

Зміст дисертаційної роботи та отриманих результатів прямо підтверджують відповідність спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», а також «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р., зі змінами), а її автор, Ніжейко Костянтин Аркадійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини», галузь знань 29 «Міжнародні відносини».

Офіційний опонент:

**кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри підприємництва,
торгівлі та логістики**

**Луцького національного
технічного університету**

Ігор КРИВОВ'ЯЗЮК

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Учений секретар
**ЛУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**
професор Алла ЗЕМКО